

Temat: Światło i cień.

Cele lekcji:

Uczeń:

- 1) ilustruje prostoliniowe rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym; wyjaśnia powstawanie cienia i półcienia;
- 2) opisuje zjawisko odbicia od powierzchni płaskiej i od powierzchni sferycznej;
- 3) opisuje zjawisko rozproszenia światła przy odbiciu od powierzchni chropowatej;

Dla ucznia:

<https://www.youtube.com/watch?v=jDDikIMh22A>

W życiu spotykasz różne źródła światła – Słońce, żarówki i świetlówki, czasem świece i ognisko. Te źródła widzisz – mówimy, że wysyłają światło. Jak to się dzieje, że widzisz różne przedmioty? Ludzi, samochody, budynki? Jak rozchodzi się światło? Czy wszędzie dociera?

Mówimy, że niektóre ciała wysyłają (emitują) promieniowanie. Czym ono jest? Może to być wysłana fala albo strumień cząstek. O tym, jaką naturę ma promieniowanie, jakie własności i czy jest szkodliwe, dowiesz się podczas dalszej nauki.

Światło to pewien rodzaj promieniowania, które możemy odbierać zmysłem wzroku. Wszystkie ciała, które są źródłem emisji światła, nazywać będziemy źródłami światła.

Zapamiętaj!

Źródłem światła jest każde ciało emitujące promieniowanie świetlne.

Znane nam źródła światła możemy podzielić na dwie grupy:

- naturalne źródła światła;

- sztuczne źródła światła.

Do naturalnych źródeł światła należą między innymi:

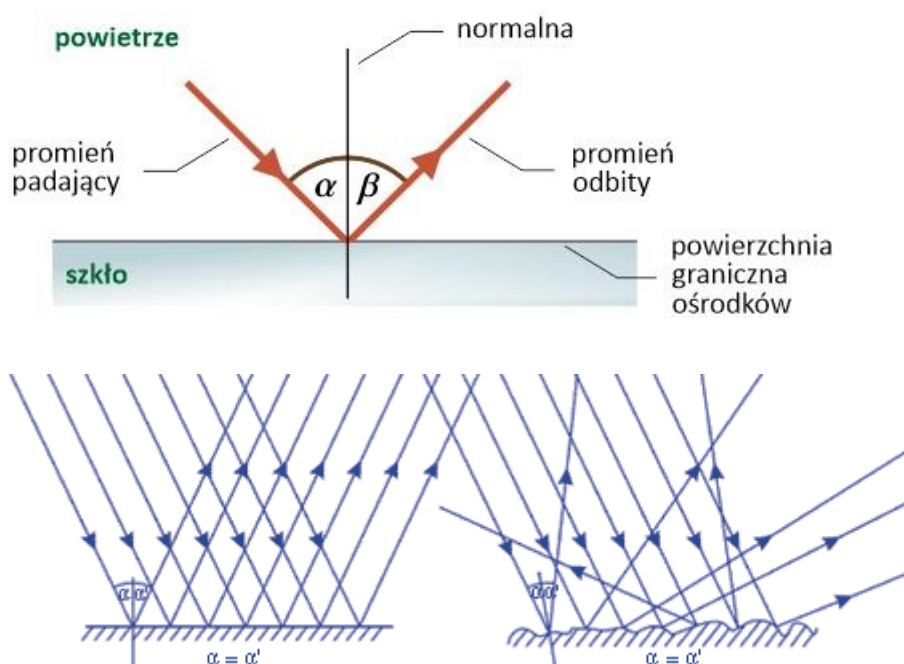
- gwiazdy, w tym Słońce;
- wyładowania atmosferyczne;
- niektóre organizmy żywe (światliki).

Sztuczne źródła światła to między innymi:

- żarówki elektryczne,
- rozgrzana stal,
- ognisko,
- świeca,
- diody LED.

Zastanówmy się teraz, w jaki sposób światło rozchodzi się w przestrzeni. Światło to promieniowanie, które przemieszcza się w próżni z największą możliwą do osiągnięcia w przyrodzie prędkością (prędkością światła), która ma wartość $c \approx 300\,000\text{kms}$.

Podstawowe właściwości światła znane już były w starożytności. Grecy na podstawie obserwacji wysnuli wniosek, że światło w ośrodkach jednorodnych rozchodzi się po liniach prostych.

Cień i półcień

Skutkiem prostoliniowego rozchodzenia się światła jest zjawisko cienia i półcienia.

Cień to obszar oświetlanej powierzchni, do której nie dochodzi światło. Na drodze wiązki światła znajduje się nieprzezroczysta przeszkoda uniemożliwiająca promieniom świetlnym dotarcie do danej powierzchni. Jeśli na przedmiot pada światło z dwóch źródeł lub źródło światła ma duże rozmiary, to za tym przedmiotem jest obszar oświetlony tylko przez jedno źródło lub część źródła. Taki obszar nazywamy **półcieniem**.

Zaćmienie **Księżycy** ma miejsce, gdy Słońce, Ziemia i Księżyc ustawią się w jednej linii.

Ziemia przesłania wtedy promienie słoneczne i nie docierają one do Księżycy. Gdy Księżyc znajdzie się w cieniu Ziemi, obserwujemy **całkowite zaćmienie Księżycy**.

Zaćmienie Słońca ma miejsce, gdy Słońce, Księżyc i Ziemia ustawią się w jednej linii tak, że Księżyc przesłoni część promieni słonecznych docierających do Ziemi. Pewien obszar na powierzchni Ziemi znajdzie się wtedy w cieniu Księżycy – na tym obszarze obserwowane będzie **całkowite zaćmienie Słońca**, a w obszarze półcienia – **zaćmienie częściowe**.

<https://www.youtube.com/watch?v=Lg5O1u8e8-E>

